

Vlaanderen
is welzijn

Draaiboek mensenhandel Jeugdhulp

Seksuele uitbuiting d.m.v. tienerpooiermethodiek

Handvatten voor preventie, begeleiding en bescherming van slachtoffers tienerpooiers en een gerichtere aanpak van daders.

Inhoud

- 1. Inleiding**
- 2. Tienerpooiermethodiek is mensenhandel**
- 3. Preventie**
 - Kennis**
 - Visieontwikkeling**
 - E-safety**
- 4. Detectie**
 - Herkennen van signalen van slachtofferschap**
 - Eerste acties bij vermoeden van slachtofferschap**
- 5. Melding en assessment**
- 6. Hulpaanbod op maat**
- 7. Specifieke partners**
- 8. Juridische ondersteuning**
- 9. Beroepsgeheim**
- 10. Lijst van afkortingen**

1 INLEIDING

De voorbije jaren staat de problematiek van slachtoffers van seksuele uitbuiting aan de hand van een tienerpooiermethodiek steeds nadrukkelijker op de agenda. Verschillende initiatieven werden ontwikkeld, samenwerkingsverbanden opgezet, een aanpak die zich op diverse domeinen toespitst uitgewerkt.

We willen met dit draaiboek handvatten aanreiken voor alle betrokkenen binnen het jeugdhulplandschap om gericht te kunnen inspelen op de verschillende facetten die deze problematiek met zich meebrengt.

In 2015 werd aan Child Focus gevraagd om een onderzoek in te stellen naar het fenomeen van de tienerpooiermethodiek. Uit de studie bleek dat de problematiek van minderjarigen die slachtoffer worden van deze vorm van mensenhandel en seksuele uitbuiting reëel is. Dit resulteerde in januari 2016 in Het Vlaams actieplan voor een betere bescherming van slachtoffers van tienerpooiers. Hierin worden de aanbevelingen van Child Focus doorgetrokken naar duidelijke acties op vier domeinen: doorgedreven preventie, gepaste opvang van slachtoffers, vervolging van de daders en samenwerking tussen welzijn, justitie en politie.

In 2018 werd dit actieplan geëvalueerd, wat resulteerde in een actualisering van bestaande, en het toevoegen van nieuwe acties op dezelfde 4 domeinen.

Het Vlaams actieplan voor een betere bescherming van slachtoffers en een strakkere aanpak van tienerpooiers is terug te vinden via volgende link :

<https://jongerenwelzijn.be/professionelen/jeugdhulpaanbieders/mensenhandel-tienerpooiers/>

Voor het coördineren en evalueren van de verschillende acties in het actieplan werd een stuurgroep Tienerpooiers opgericht. Het voorzitterschap wordt opgenomen vanuit het kabinet Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Om een efficiënte en concrete afstemming te bekomen met de federale acties wordt het co-voorzitterschap opgenomen door een afgevaardigde van FOD Justitie. Aangezien de Minister van Justitie verantwoordelijk is voor de coördinatie van het beleid van mensenhandel en mensensmokkel werden de aanbevelingen vanuit de stuurgroep mee opgenomen in een addendum bij het Nationaal actieplan Mensenhandel 2015-2019, waarbij er specifiek gefocust wordt op minderjarige slachtoffers van mensenhandel. Dit addendum is terug te vinden via volgende link :

<http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/Addendum-Actieplan-MH-NL.pdf>

In de stuurgroep zitten zowel afgevaardigden van de gespecialiseerde centra voor slachtoffers van mensenhandel, politie, justitie en welzijn, alsook van FOD justitie, het kabinet van de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding en het kabinet van de Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme . Uiteraard is ook een afvaardiging vanuit het aanbod, zowel vanuit de gemeenschapsinstellingen als vanuit de private organisaties, aanwezig.

2 TIENERPOOIERMETHODIEK IS MENSENHANDEL

Mensenhandel is een complex en gedifferentieerd misdrijf, en omvat het werven, vervoeren, huisvesten en opvangen van een persoon en/of het uitoefenen van controle over die persoon met het oog op seksuele of economische uitbuiting. Ook het gedwongen plegen van misdrijven, het inzetten voor bedelarij en orgaanhandel vallen hieronder.¹

Ook minderjarigen kunnen slachtoffer zijn van mensenhandel.

In België komen voornamelijk volgende vormen van mensenhandel voor:

- Belgische minderjarigen die gerekruteerd werden via de tienerpooiermethodiek om zich te prostitueren;
- Niet-Belgische minderjarigen die in de prostitutie werken: meisjes uit Oost- Europese landen worden veelal gerekruteerd via de loverboymethodiek in herkomstland maar ook in België.
- Meisjes uit Nigeria worden veelal gerekruteerd door een “mama”;
- Niet-Belgische jongens en meisjes, dikwijls van Roma-afkomst die uitgebuit worden in de bedelarij door hun familie of clan;
- Niet-Belgische minderjarigen die gedwongen worden misdrijven te plegen, zoals Vietnamese jongens die gedwongen worden te werken in de cannabisplantages:

In dit draaiboek wordt gefocust op één van deze vormen van mensenhandel, namelijk de seksuele uitbuiting van minderjarigen volgens de tienerpooiermethodiek. We hanteren hierbij volgende definitie van de problematiek:

Onder tienerpooiermethodiek begrijpen we het doelbewust feitelijk afhankelijk en emotioneel aanhankelijk maken van minderjarigen om hen vervolgens – meestal via misleiding, dwang, fysiek, psychisch geweld en/of misbruik van kwetsbaarheid – uit te buiten in de prostitutie.

¹ Artikel 433quinquies van het Strafwetboek definieert mensenhandel als: de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, de wisseling of de overdracht van de controle over hem teneinde deze persoon uit te buiten.

3 PREVENTIE

Preventie is het eerste luik uit het Vlaams Actieplan. Hieronder vatten we het inzetten op een brede sensibilisering met het oog op een verbeterde detectie en preventie bij jongeren én hun omgeving (ouders, familie, vrienden en iedereen die met jongeren werkt). Deze kennis moet alle betrokken partners er toe in staat stellen om een beleid te ontwikkelen waarbij er gericht gehandeld kan worden wanneer ze in aanraking komen met deze problematiek.

Aanvullend richt het luik preventie zich ook uitdrukkelijk op het gebruik van sociale media; zo moeten jongeren een bredere alertheid ontwikkelen voor - vaak virtuele - ronselpraktijken waarvan de tienerpooiers gebruik maken.

3.1 KENNIS OMTRENT DE TIENERPOOIERPROBLEMATIEK

Wat is mensenhandel? Waarom wordt er gesproken over een tienerpooiermethodiek? Over welke doelgroep gaat het? Welke mechanismen spelen? Welke stadia zijn er te onderscheiden? Hoe kunnen we het herkennen?

Een degelijke kennis van hoe de tienerpooiermethodiek, en de impact hiervan op minderjarige slachtoffers, kan begrepen en herkend worden, kan er voor zorgen dat je als hulpverlener sneller signalen kan oppikken, in de juiste context plaatsen, en passend kan handelen. Door deze kennis op een passende manier ook door te geven aan alle jongeren uit de jeugdhulp die potentieel slachtoffer kunnen worden, kunnen ze zich ook beter tegen wapenen.

Child Focus

Op het vlak van kennis en preventie is Child Focus de kernpartner:

Iedereen met vragen over de tienerpooier problematiek of online veiligheid kan altijd terecht bij Child Focus. Op het nummer 116 000 kan je gratis bellen of mailen (116000@childfocus.org) en je verhaal doen, ook anoniem. En dit, dag en nacht, zeven dagen op zeven. Child Focus zal de gepaste hulp zoeken en, indien nodig, de politie op de hoogte brengen. De vragen en verhalen worden steeds serieus genomen. Alles wordt in het werk gesteld om slachtoffers of mensen met vragen verder te helpen. Voor wie niet graag zelf naar de politie stapt, is naar Child Focus bellen een manier om indirect de politie te verwittigen.

- Aanbod:
 - campagne 'Laat je niet pakken'
 - website www.stoptienerpooiers.be
 - GPS weerbaarheidstool: <https://www.childfocus.be/nl/vorming-gps-preventietool-tienerpooiers>

- Wanneer te contacteren?
 - Algemene vragen omtrent de problematiek
 - Hoe kan ik een slachtoffer herkennen?
 - Wat zijn de signalen of indicatoren die een slachtoffer uitstuurt?

- Er zijn geen concrete aanwijzingen maar ik wil alvast informatie inwinnen
 - U heeft een probleem met of wil meer te weten komen over veilig internetten en/of sexting, grooming of sextortion.
- Contact, website
- Info : www.stoptienerpooiers.be
 - Tel: +32 (0)2 475 44 11 of 116 000 (Gratis noodnummer, 24/24, 7/7)
 - Mail: 116000@childfocus.org

Sensoa

Sensoa wil de seksuele gezondheid in Vlaanderen en Brussel bevorderen, binnen een international perspectief. Ze vertrekken daarbij vanuit de definitie van seksuele gezondheid van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

- Aanbod:
- Brede informatie over seks en relaties
 - website <https://www.allesoverseks.be/> waarin ook aandacht is voor de thematiek van tienerpooiers
 - vlaggensysteem om seksueel grensoverschrijdend gedrag beter te kunnen inschatten : <https://www.sensoa.be/vlaggensysteem-hoe-reageren-op-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag>
- Contact, website,
- Mail : info@sensoa.be
 - Info : www.allesoverseks.be
 - Tel: +32 (0)3 238 68 68

Pimento

Omgaan met intimiteit, hechtere klasgroepen of teams creëren, grensoverschrijdend of pestgedrag voorkomen, ... Op basis van onderzoek en jarenlange kennis en ervaring biedt Pimento je een grote diversiteit aan werk- en spelvormen, waardoor kinderen en jongeren zichzelf en anderen beter leren kennen, inschatten en waarderen. Pimento is sinds januari 2018 de nieuwe naam van Jong & Van Zin.

- Aanbod:
- Ondersteunt organisaties die met jongeren werken op gebied van omgaan met o.a. intimiteit, grensoverschrijdend gedrag, ...
 - Kunnen organisaties begeleiden om een beleidstraject uit te werken
- Contact, website,
- Mail : info@pimento.be
 - Info : <https://www.pimento.be>
 - Tel: +32 (0)3 336 99 99

Gespecialiseerde centra voor slachtoffers van mensenhandel (PAG-ASA, Payoke en Sürya)

Er bestaan in België 3 gespecialiseerde centra voor slachtoffers van mensenhandel, erkend door de federale en regionale overheden. Deze centra zijn sinds meer dan 25 jaar bevoegd voor de opvang en begeleiding (residentieel en ambulante, korte termijn en lange termijn) van slachtoffers die in België werden uitgebuit.

➤ Aanbod:

- De gespecialiseerde centra zijn niet territoriaal gebonden en kunnen slachtoffers opvangen/begeleiden los van hun woon- of werkplaats, los van de plaats waar ze zijn uitgebuit. Het gebeurt immers dat een slachtoffer dat bijvoorbeeld uitgebuit werd in Antwerpen zich aldaar onveilig voelt en daarom doorverwezen wordt naar Brussel of Luik (of omgekeerd). Het kan ook gebeuren dat het opvanghuis in Brussel volzet is en dat een slachtoffer daarom doorverwezen wordt naar Antwerpen of Luik (of omgekeerd). Elke situatie wordt bekeken in functie van de individuele context, noden en behoeften van het slachtoffer.
- De gespecialiseerde centra bieden elk slachtoffer zowel beveiligde opvang (van korte duur – gemiddeld 3 à 6 maanden) als integrale begeleiding (van lange duur – gemiddeld 3 à 5 jaar). De begeleiding die opgestart werd tijdens het verblijf in het opvanghuis wordt na het vertrek uit het opvanghuis verdergezet door dezelfde begeleider.
- De opvanghuizen zijn enkel bestemd voor meerderjarige slachtoffers; ook ouder(s) met kind kunnen opgevangen worden. Minderjarige slachtoffers die zonder hun ouders in België zijn, of niet bij hun ouders kunnen blijven, worden opgevangen in de reguliere jeugdzorg, waarbij de gespecialiseerde centra instaan voor de juridische en administratieve begeleiding.
- De begeleiding die de gespecialiseerde centra bieden omvat 3 luiken: administratief, juridisch en psychosociaal. Deze begeleiding gebeurt in het kader van de bijzondere beschermingsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel en de multidisciplinaire ketenaanpak in de strijd tegen mensenhandel, waarbij er een nauwe samenwerking is met politie, inspectie, justitie, alsook met DVZ ingeval het slachtoffer verblijfsdocumenten nodig heeft.
- De gespecialiseerde centra zijn bereikbaar 24u/7d voor eerstelijnsdiensten zodat die, indien zij slachtoffers detecteren buiten de traditionele werkuren, hen toch kunnen doorverwijzen voor een gepaste hulpverlening.
- Naast de individuele hulpverlening, staan de gespecialiseerde centra ook in voor informatie, bewustmaking en vorming van eerstelijns-professionals die mogelijk in contact komen met risicogroepen en potentiële slachtoffers. De gespecialiseerde centra voor slachtoffers van mensenhandel kunnen gevraagd worden om een vormingssessie over mensenhandel, en hoe de tienerpooiermethode hierin past, te brengen aan de medewerkers van de (jeugdhulp)organisatie. Hier wordt een duidelijk overzicht van de werking en problematiek gegeven en is er veel ruimte voor praktische vragen daaromtrent.
- Deze gespecialiseerde centra kunnen ook een assessment uitvoeren (zie hiervoor hoofdstuk 5) om te evalueren of een situatie al dan niet over mensenhandel gaat.

- Contact / website Payoke -Antwerpen
 - Adres: Leguit 4, 2000 Antwerpen
 - Mail : traffickingLBTP@payoke.be
 - Website : <https://www.payoke.be/nl/>
 - Tel: [+32 \(0\)3 201 16 90](tel:+322011690)

- Contact / website Pag-Asa:
 - Adres: Cellebroersstraat 16/B, 1000 Brussel
 - Mail : info@pag-asa.be
 - Website : <http://www.pag-asa.be/>
 - Tel: + 32 (0)2 511 64 64

3.2 VISIEONTWIKKELING BINNEN JEUGDHULPAANBOD:

Organisaties en hulpverleners worden aangemoedigd om hun kennis over het fenomeen te vergroten, en een beleid uit te werken om passend te kunnen optreden bij eventuele signalen van slachtofferschap. Behalve de input die via Child Focus te verkrijgen is, en de andere elementen die in dit draaiboek opgenomen werden, kunnen onderstaande teksten en thema's ondersteunend zijn.

3.2.1 **Beleid rond seksueel grensoverschrijdend gedrag**

Binnen elke private organisatie wordt er een structureel beleid rond seksueel grensoverschrijdend uitgewerkt. Dit is een expliciete verwachting die beschreven staat in het erkenningsbesluit van Jongerenwelzijn. De manier waarop organisaties dit doen kan verschillen, maar er zijn enkele elementen die bijna standaard terugkeren. Het vlaggensysteem is hier één van.

De manier waarop organisaties meldingen van grensoverschrijdend gedrag kunnen en moeten melden staat beschreven in de nota "Meldingen (seksueel) grensoverschrijdend gedrag" :

https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/private-voorzieningen/kwaliteitsbeleid/161004_meldingen_gog_nota.pdf

3.2.2 **Raamwerk Seksualiteit en beleid**

Het 'Raamwerk Seksualiteit en Beleid', dat uitgewerkt werd door Sensoa in samenwerking met Child Focus, biedt een leidraad om een beleid uit te bouwen rond seksualiteit en lichamelijke integriteit. Dit creëert duidelijkheid én veiligheid voor alle betrokkenen. Het Raamwerk bundelt een modelvisie, concrete beleidsinstrumenten en achtergrondinformatie. Daarmee kan je als organisatie een nieuw beleid rond seksualiteit ontwikkelen of je huidige beleid bijschaven. Hierbij is er aandacht voor zowel preventieve aspecten als voor manieren om te reageren.

Meer informatie is te vinden via de link <https://www.sensoa.be/raamwerk-seksualiteit-en-beleid>

3.2.3 **Vlaams Actieplan Integriteit**

Het 'Vlaams Actieplan om de fysieke, psychische en seksuele integriteit van minderjarigen te bevorderen en te beschermen' (kort Vlaams actieplan integriteit) bevat verschillende elementen die gelinkt kunnen worden aan het uitwerken van een beleid inzake de tienerpooierproblematiek.

Het volledige actieplan is te vinden via volgende link : <https://www.departementwvg.be/beleid-geweld-misbruik-en-kindermishandeling>

3.2.4 **Kwaliteitskader**

"Hun verleden is niet hun toekomst." Onder die titel presenteerde de Nederlandse Commissie Azough eind 2014 het 'Actieplan Aanpak meisjesslachtoffers van loverboys/mensenhandel in de zorg voor jeugd'. Uit de kernelementen van dit actieplan werd er een kwaliteitskader uitgewerkt voor jeugdhulporganisaties die gespecialiseerde opvang en hulp bieden aan meisjesslachtoffers van mensenhandel.

U kan dit document, en de bijhorende indicatoren raadplegen via volgende link :

https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/jeugdhulpaanbieders/mensenhandel/azou_gh.pdf

3.2.5 Ministeriële Circulaire van 12/2016 over de multidisciplinaire aanpak slachtoffers mensenhandel

Het doel van de omzendbrief “Omsendbrief inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel” is het bepalen van de manier waarop de vermoedelijke slachtoffers (3) van mensenhandel en van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel gedetecteerd, doorverwezen en begeleid worden, alsook van de modaliteiten die moeten worden nageleefd voor het verkrijgen van het beschermingsstatuut.

Hierin is ook opgenomen dat de politie de erkende centra in kennis stelt van de identificatie van (mogelijke) slachtoffers.

Deze omzendbrief is te consulteren op volgende link : https://www.etaamb.be/nl/omzendbrief-van-23-december-2016_n2017030090.html

3.3 INZETTEN OP E-SAFETY

Om slachtoffers te vinden en te ronselen, gaan tienerpooiers naar plaatsen waar jongeren veel tijd doorbrengen en waar ze dus makkelijk contact kunnen leggen. Vandaag gaat dat het makkelijkst via sociale media. Het online zoeken naar potentiële slachtoffers wordt ook wel hawking genoemd.

Eens het contact is gelegd en het slachtoffer blijft antwoorden op vragen, verzamelt de tienerpooier vaak zoveel mogelijk persoonlijke informatie, om eventueel later tegen het slachtoffer te gebruiken mocht dat nodig blijken. Dat kan gaan van geheimen die de tiener heeft verteld tot pikante foto's of sexts die de tiener heeft verstuurd.

Omdat de tienerpooier zoveel informatie verzamelt over zijn slachtoffer, weet die precies wat het slachtoffer wil of mist in het leven, of wat de specifieke kwetsbaarheden zijn. Hier speelt de tienerpooier dan handig op in, om het slachtoffer aan zich te binden. Dit is de fase van het inpalmen, waarbij het slachtoffer overladen wordt met aandacht, complimenten, valse beloftes, of cadeaus. Deze vorm van inpalmen, met mogelijk ook seksuele uitbuiting als doel, heet grooming.

In nauwe samenwerking met Sensoa en jeugdhulporganisaties werd door Child Focus ‘GPS’ ontwikkeld, een online tool voor begeleiders uit jeugdhulpvoorzieningen om met kwetsbare meisjes vanaf 11 jaar aan de slag te gaan.

De tool heeft zowel een online als offline dimensie. Bovendien komt niet enkel het luik tienerpooiers aan bod, maar vooral en vooreerst thema's als vriendschap, relaties en seksualiteit, zelfbeeld, grenzen stellen, vertrouwenspersonen...

Het is ook mogelijk om een vorming te volgen over tienerpooiers en hoe je de tool kan gebruiken. Meer informatie op: <https://www.childfocus.be/nl/vorming-gps-preventietool-tienerpooiers>

4 DETECTIE

4.1 HERKENNEN VAN SIGNALEN VAN SLACHTOFFERSCHAP

Uit onderzoek en ervaringen is gebleken dat potentiële slachtoffers heel snel effectief in handen van tienerpooiers terecht kunnen komen. Het tijdig detecteren van signalen die hier op wijzen, en het passend reageren hierop, zijn dan ook erg belangrijk.

Een slachtoffer van een tienerpooier voelt zich niet noodzakelijk onmiddellijk een slachtoffer. Dit maakt het bespreken van deze signalen niet eenvoudiger. Het is in eerste instantie belangrijk dat een slachtoffer vertrouwen heeft, en weet dat er zorgzaam omgesprongen wordt met haar verhaal. Probeer daarom steeds in verbinding te blijven met het slachtoffer.

Over welke signalen gaat het?

Op de website van Child Focus staat een oplistings van mogelijke signalen (<http://childfocus.be/nl/campagne/laat-je-niet-pakken-2>).

In een fiche, uitgegeven door FOD Justitie, worden volgende kenmerken opgelijst. De vrees voor een situatie van mensenhandel is reëel wanneer **meerdere** van de hiernavolgende indicatoren voorkomen bij een minderjarige:

Psychologische indicatoren

- De minderjarige:
 - reageert angstig wanneer een niet-geïdentificeerde persoon probeert om met hem/haar contact op te nemen; vraagt om vergezeld te worden op zijn/haar trajecten en geeft daarbij aan voor iemand bang te zijn;
 - zondert zich af (neemt geen deel aan activiteiten, vermijdt contact met anderen, trekt zich in zichzelf terug) of legt overdreven sociaal gedrag aan de dag ("is al te sociabel");
 - toont zich bevreesd voor personen uit de naaste omgeving;
 - gaat plots stressvol of angstig gedrag vertonen.

Gedragsgebonden of fysieke indicatoren

- De minderjarige:
 - is vaak ongewettigd afwezig op school;
 - heeft onverklaarde verwondingen of verwondingen die kennelijk het gevolg zijn van misbruik, agressie;
 - lijkt onder de invloed van een onbekende derde persoon of verwijst naar die persoon;
 - gaat klaarblijkelijk naar plaatsen die gekend zijn voor illegaal werk of seksuele uitbuiting;
 - is vaak vermoeid;
 - overtreedt de wet (risico op uitbuiting door een crimineel netwerk).

Indicatoren gelinkt aan de uitbuitingsomstandigheden

- De minderjarige heeft daden van seksuele aard moeten verrichten en vertoont psychologische stoornissen die verband houden met die uitbuitingsvorm (mutisme, stress, enz.);
- de minderjarige geeft aan te hebben gewerkt in omstandigheden die het wettelijke kader van een studentenjob te buiten lijken te gaan.

Weglopen

In verschillende rapporten wordt gewezen op het feit dat weglooptgedrag ernstig genomen moet worden, omdat tijdens deze fugues jongeren extra kwetsbaar zijn om slachtoffer te worden van tienerpooiermethodieken. Duidelijke afspraken met de lokale politie zijn aangewezen. Ook Child Focus kan ingeschakeld worden in verdwijningszaken.

Behalve de lijst van Child Focus of deze van de FOD justitie, kan ook het vlaggensysteem van Sensoa ingeschakeld worden om de signalen te objectiveren. Meer info is te vinden op : <https://www.sensoa.be/vlaggensysteem-hoe-reageren-op-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag>

4.2 EERSTE ACTIES BIJ VERMOEDEN VAN SLACHTOFFERSCHAP

➤ Aftoetsing van signalen

- Wanneer je twijfels hebt bij het aftoetsen van de signalen, kan je hierover in gesprek gaan met Child Focus. Hiervoor hoeven er geen namen genoemd te worden.
- Gerichte elementen bespreken : Pag-Asa, Payoke, VK
- Contact met consulent
- Melden aan gespecialiseerde centra Pag-Asa of Payoke (zie volgende hoofdstuk)

Indien er, door de inschatting van de signalen, situaties van verontrusting zijn met een vermoeden van **maatschappelijke noodzaak**, en er is nog geen consulent betrokken, kan er volgens de gekende procedures een aanmelding gebeuren.

Wanneer er wel al een consulent betrokken is, wordt er met deze contact opgenomen.

➤ Acute situatie

Bij gevaar of acute dreiging dringen we er op aan om rechtstreeks het parket te verwittigen op basis van art. 458bis Sw. Behalve het inlichten van parket (jeugdparquet, referentiemagistraat

mensenhandel), vragen we ook om de volgende instanties te informeren over de stappen die gezet werden:

- Consulent OCJ of SDJ indien betrokken partij.
- Jeugdrechter (indien betrokken)

Huisarts / Zorgcentra na seksueel Geweld

Wanneer misbruik vastgesteld wordt, zijn snelle medische en psychologische ondersteuning noodzakelijk. Dit kan bij de huisarts, of een arts die verbonden is aan de voorziening, of in een Zorgcentrum na Seksueel Geweld.

Een Zorgcentrum na Seksueel Geweld (ZSG) is een dienst in drie ziekenhuizen (op dit moment nog geen globaal aanbod) waar elk slachtoffer van seksueel geweld terecht kan, op eender welk uur, op elke dag van de week.

Het aanbod van een Zorgcentrum na Seksueel geweld bestaat uit volgende elementen:

- Medische zorg: zowel verzorging van verwondingen en letsels als onderzoeken en behandeling van allerlei fysieke, seksuele of reproductieve gevolgen. Afname van SOA – test.
- Psychische zorg: de eerste psychische zorgen (zowel een luisterend oor als ook uitleg over wat normale reacties zijn na een schokkende gebeurtenis, advies over hoe je daar mee om kan gaan) alsook verdere begeleiding bij de ZSG-psycholoog
- Een forensisch onderzoek: het vaststellen van letsels, onderzoeken van sporen van de pleger, verzamelen van bewijsmateriaal
- Klacht neerleggen bij de politie indien gewenst, met behulp van speciaal opgeleide zedeninspecteurs
- Opvolging nadien: zowel medische opvolging voor eventuele medicatie of voor letsels, als psychische opvolging bij het verwerkingsproces van het gebeurde

Er wordt op dit moment gewerkt aan een verdere specificering van dit aanbod naar minderjarige slachtoffers van seksueel misbruik.

De gespecialiseerde centra mensenhandel werken regelmatig samen met de ZSG. Slachtoffers van seksuele uitbuiting die bij de gespecialiseerde centra worden opgevangen, worden naar ZSG gebracht voor de medische zorg en het forensisch onderzoek. Indien nodig wordt ook daar de psychische zorg aangeboden. Omgekeerd, de ZSG zijn goed geïnformeerd over de signalen mensenhandel en nemen regelmatig contact met de gespecialiseerde centra mensenhandel om potentiële slachtoffers door te verwijzen.

Momenteel zijn de diensten van zorgcentra na Seksueel Geweld op 3 plaatsen beschikbaar : UZ Gent, het UMC Sint Pieter in Brussel en het UMC Luik. Er wordt gewerkt aan een verdere uitrol naar elke provincie.

Meer informatie is terug te vinden via volgende link :

<https://www.seksueelgeweld.be/zorgcentra-na-seksueel-geweld-wat-voor-wie-waar>

Melding ernstige gebeurtenis / mogelijke media aandacht

In het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp staat vermeld dat organisaties grensoverschrijdend gedrag moeten melden aan de administratie. Concreet gebeurt dit ten aanzien van de afdeling Voorzieningenbeleid Jeugdhulp van Agentschap Opgroeien. Een dergelijke melding kan gezien worden als een uitzondering op het beroepsgeheim waaraan de organisaties normaal gezien gebonden zijn.

De voorbije jaren is (seksueel) grensoverschrijdend gedrag een gevoelig thema geworden. De minister heeft er expliciet voor gekozen om voorzieningen te verplichten hierover een duidelijk beleid te voeren. Daarbij is tevens de keuze gemaakt om de overheid op de hoogte te houden van verontrustende situaties wat het mogelijk maakt dat het beleid kort op de bal kan ageren en signalen kan doorgeven aan de politieke overheid. Omwille van de politieke verantwoordelijkheid van de minister, is het daarom ook van belang dat feiten die potentieel persaanval krijgen, gemeld worden.

Meer informatie over de manier waarop deze melding moet gebeuren kan gevonden worden via volgende link : https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/private-voorzieningen/kwaliteitsbeleid/161004_meldingen_gog_nota.pdf

5 MELDING EN ASSESSMENT

In het raam van het bijsturen van de acties inzake een multidisciplinaire aanpak van het fenomeen van tienerpooiers en hun slachtoffers werd een tweedelijnsconsult en assessment voor alle actoren binnen de integrale jeugdhulp geïnstalleerd. Hierdoor wordt de detectie van slachtoffers gecentraliseerd, het assessment kan op een deskundige manier verlopen en er wordt ingezet op de nodige ondersteuning van de slachtoffers op juridisch, administratief en psychosociaal vlak.

Meer info hierover is terug te vinden in de ministeriële rondzendbrief via volgende link :

https://jongerenwelzijn.be/professionelen/assets/docs/jeugdhulpaanbieders/mensenhandel/20190218_gezamenlijke_aanpak_project_slachtoffer_tienerpooiers.pdf

De concrete stappen worden hieronder beschreven.

5.1 Melding

Een betere, centralere detectie moet ons in staat stellen een vollediger zicht te krijgen op de problematiek. Hiervoor heeft de Vlaamse Overheid in het kader van een pilootproject een eerste overeenkomst afgesloten met het gespecialiseerd onthaalcentrum Payoke in Antwerpen. Melden bij het gespecialiseerde onthaalcentrum PAG-ASA in Brussel blijft mogelijk. Beide centra werken nauw samen.

- Wat moet er gemeld worden?
 - Elk ernstig vermoeden van slachtofferschap tienerpooiermethodiek.
 - Elk traject waarin dit slachtofferschap al duidelijk is.

- Wie moet er melden?
 - Minstens alle door het Vlaams Agentschap Jongerenwelzijn of het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, erkende organisatie die werkt met de (potentiële) doelgroep van slachtoffers van tienerpooiers. Indien er een consulent betrokken is, maakt de organisatie hierover afspraken met de consulent.
 - Ook andere organisaties, zoals gevat onder de omzendbrief 'multidisciplinaire aanpak mensenhandel', kunnen aanmelden.

- Doelstelling?
 - In kaart brengen van de problematiek
 - Aftoetsen of een verder assessment aangewezen is om uit te maken of het potentiële slachtoffer daadwerkelijk een slachtoffer is.

➤ Hoe aanmelden?

Aanmelden bij Payoke kan telefonisch of per mail, via onderstaande gegevens :

tel: +32 (0)3 201 16 90

email: traffickinglbtp@payoke.be

➤ Wat gebeurt er met de melding?

- Registratie van het soort melding door Payoke.
 - Eventuele doorverwijzing naar andere partners (Child Focus, ...)
 - Aanbod van een kennismakingsgesprek met de jongere. (zie 5.2.)
 - Aanbod van een assessment van de casus. (zie 5.2.)
- Wat gebeurt er NIET met de melding?
- Automatisch doorgeven van informatie aan parket.
 - Automatische opstart van juridisch/administratief dossier
 - Automatische opstart van begeleiding

5.2 Assessment

Na een melding bij Payoke kan er geopteerd worden voor een kennismakingsgesprek, en eventueel daarop volgend voor de opstart van een assessment. Parallel met de assessment wordt vanuit Payoke ook steeds het voorstel gedaan om in een vorming te voorzien naar de begeleiders van de organisatie toe. Hier wordt een duidelijk overzicht van de werking en problematiek gegeven en is er veel ruimte voor praktische vragen daaromtrent.

- Kennismakingsgesprek
- Afstemming tussen aanmeldende organisatie en Payoke over de doelstelling van dit aanbod:
 - Slachtoffer informeren over het aanbod van Payoke (juridisch/administratief/psychosociaal)
 - Mogelijkheid om toe te werken naar het indienen van een klacht?
 - Overlopen van alle relevante feiten met betrekking tot het mogelijke slachtoffer
 - Afstemming tussen aanmeldende organisatie en Payoke over de praktische uitvoering:
 - Gesprek begeleidster Payoke en minderjarige.
 - Terugkoppeling begeleider Payoke en begeleider organisatie.
 - Indien aangewezen kan het kennismakingsgesprek samenvallen met het eerste assessmentgesprek.
- Assessment
- Doelstelling:
 - Advies t.a.v. statuut slachtoffer mensenhandel formuleren.
 - De doelstelling van een assessment is om de signalen te bundelen en deze gericht te kunnen interpreteren.
 - Indien deze signalen in die richting wijzen, wordt na één of meerdere gesprekken, en mits instemming van het slachtoffer of zijn vertegenwoordiger, een advies geformuleerd ten aanzien van de referentiemagistraat mensenhandel.
 - Advies t.a.v. de cliënt
 - Mogelijkheden inzake ondersteuning en vervolghulp worden aangereikt.
 - Praktisch:
 - Een vraag tot assessment kan gesteld worden aan Payoke.

- Er wordt een afspraak gemaakt voor een eerste gesprek (zie 'kennismakingsgesprek')
 - Een assessment bestaat doorgaans uit meerdere gesprekken (gemiddeld 3 tot 5).
 - Een rapport met de bevindingen en het advies wordt overgemaakt aan de aanmeldende organisatie en desgevallend aan de jeugdrechter en consulent.
- Regie:
- Wanneer er assessment georganiseerd wordt brengt de organisatie de consulent hier van op de hoogte. Via de consulent wordt, wanneer deze betrokken is, ook de jeugdrechter geïnformeerd.
- Vervolgbegeleiding
- Een assessment resulteert ofwel in een advies ten aanzien van de referentiemagistraat mensenhandel, ofwel in een negatief advies (= geen slachtofferschap).
- Positief (= slachtoffer)
 - Psychosociaal vlak : begeleiding Payoke loopt verder
 - Erkent het meisje zelf dat ze slachtoffer is?
 - Formele melding bij parket (indien dit nog niet gebeurde)
 - Er wordt contact opgenomen met referentiemagistraat mensenhandel
 - Toewerken met slachtoffer naar verklaring bij politie.
 - Opstart 'administratieve en juridische ondersteuning' (zie 7.3.3)
 - Negatief (=geen slachtoffer)
 - Indien wenselijk een afsluitend gesprek(ken) tussen minderjarige en psychosociaal begeleider Payoke.
 - Zoals eerder gesteld wordt een rapport inclusief de reden van het negatief oordeel en eventuele verdere mogelijkheden meegegeven met de organisatie.
 - De organisatie blijft de vinger aan de pols houden en kan indien aangewezen terug contact opnemen met Payoke.

6 HULPAANBOD OP MAAT

Zoals reeds uitgebreid beschreven is de problematiek van slachtoffers van tienerpooiers een complex gegeven waarbij er aandacht moet gegeven worden aan diverse aspecten, telkens op maat van de noden van elk slachtoffer. Binnen deze aanpak is er een nauwe samenwerking nodig tussen het reguliere erkend aanbod, waar nodig aangevuld met initiatieven die in kunnen spelen op noden die specifiek aan deze doelgroep gelinkt kunnen worden.

In deze rubriek worden enkel een beschrijvend overzicht gegeven van dit aanbod, zonder contactgegevens van bepaalde organisaties.

6.1 Regulier aanbod

Het reguliere jeugdhulpaanbod omvat een brede diversiteit, die al naargelang de problematiek kunnen ingezet worden. Meer info hierover is terug te vinden op <https://www.jeugdhulp.be/organisaties>

6.2 Specifiek aanbod jeugdhulp

Beveiligende opvang

Met het uitbreidingsbeleid van 2017 werden middelen voorzien voor de ombouw van 15 bestaande verblijfsplaatsen naar een beveiligend en fuguevermijdend aanbod. Dit aanbod

richt zich tot meisjes die zich aan de hulpverlening willen onttrekken en onder invloed van een negatieve context tijdelijk uit hun omgeving weggehaald moeten worden. Het radicaal uit de context halen is geen doel op zich, maar een noodzakelijk middel om hulpverlening en een veilige re-integratie mogelijk te maken. Hiermee wordt nieuw aanbod gecreëerd naast het aanbod in de gemeenschapsinstellingen. Het recente uitbreidingsbeleid voorziet een verdere verbreding van dit beveiligend aanbod, georganiseerd door de private voorzieningen. Binnen dit aanbod wordt er ook rekening gehouden met hulpverlening die inzetbaar is voor buitenlandse slachtoffers van mensenhandel die in de gedwongen prostitutie terecht komen.

Innovatieve woonvormen

Behalve de hierboven beschreven aanbodsvormen waarin er gefocust wordt op beveiliging ten aanzien van de tienerpooiers, en het intensief aan de slag gaan met het slachtoffer in zijn context geven experts en slachtoffers ook aan nood te hebben aan een opvang in veilige, maar laagdrempelige en huiselijke context waarin geborgenheid centraal staat. In functie hiervan worden verschillende initiatieven zowel regulier als projectmatig erkend om verder in te zetten op de ontwikkeling van een kleinschalig innovatief aanbod voor jongvolwassen slachtoffers van mensenhandel, en mogelijkheden te creëren om een vervolgtraject te organiseren voor minderjarigen.

Ontheming

Het belang van afstand proberen nemen van het milieu waarin de slachtoffers terecht gekomen zijn is niet te onderschatten. Behalve het veilige, intensieve en zorgzame hulpverleningsaanbod in de context of in een jeugdhulporganisatie, kan ook een onthemingstraject opgezet worden, gekoppeld aan de andere reeds lopende of opstartende hulpverleningsvormen.

7 ONDERSTEUNING

Behalve het jeugdhulpaanbod moet een correcte ondersteuning op onder andere juridisch vlak alle rechten van slachtoffers van tienerpooiers vrijwaren. Oog hebben voor het installeren van deze hulp, eventueel in samenwerking met organisaties met expertise terzake, is dan ook erg belangrijk. Het draagt bovendien bij tot een doortastender aanpak van de daders.

Juridische begeleiding door een gespecialiseerd centrum voor slachtoffers van mensenhandel.

De gespecialiseerde centra voor slachtoffers van mensenhandel bieden juridische begeleiding aan slachtoffers van mensenhandel. Deze begeleiding heeft betrekking op het onderzoek dat door politie en parket gevoerd wordt en op de gerechtelijke procedure:

- o het slachtoffer regelmatig informeren over zijn/haar rechten als slachtoffer, over de werking van justitie, over de stand van zaken van het onderzoek, over de beslissingen van het parket en van de rechtbank, over de mogelijke acties die hij/zij kan nemen.
- o het slachtoffer emotioneel bijstaan bij het afleggen van verklaringen of het neerleggen van een klacht;
- o het slachtoffer bijstaan in contacten met politie, justitie, advocaat;
- o regelmatige contacten onderhouden met de betrokken politiediensten, met de magistraat die het onderzoek in het dossier voert, met de advocaat;

- het slachtoffer bijstaan in het nemen van mogelijke stappen, zoals verklaring benadeelde persoon en/of burgerlijke partijstelling;
- wanneer de zaak voor de rechtbank komt, ervoor zorgen dat (indien en voor zover het slachtoffer dit wenst) hij/zij zelf aanwezig kan zijn, en/of door een advocaat wordt vertegenwoordigd en/of een eventuele schadevergoeding wordt geëist.

In het kort: de juridische begeleiders van de gespecialiseerde centra zorgen ervoor dat de rechten van het slachtoffer op elk moment en elke stap tijdens (gerechtelijk) onderzoek en rechtszaak gerespecteerd worden.

Deze juridische begeleiding wordt aangeboden in het kader van de bijzondere beschermingsprocedure voor slachtoffers van mensenhandel, waarbij het slachtoffer moet instemmen met 3 cumulatieve voorwaarden om dit statuut toegekend te krijgen:

- Geen contact met de (vermoedelijke) dader of het milieu,
- Meewerken met politie en justitie,
- Zich laten begeleiden door een gespecialiseerd centrum.

De medewerking met politie en justitie kan men in zekere zin als ‘beperkt’ benoemen in de zin dat het betrokken slachtoffer ‘slechts’ bereid moet zijn te spreken met politie/justitie en hen relevante informatie te geven. Elke vorm van medewerking met politie/justitie is dikwijls moeilijk (omwille van slechte ervaringen uit het verleden en/of omwille van de liefdesrelatie met de uitbouter), maar dankzij de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon (zoals een begeleider van 1 van de gespecialiseerde centra) kan de drempel lager gemaakt worden.

De referentiemagistraat mensenhandel oordeelt over de naleving van deze voorwaarden.

- Contact / website Payoke:
 - Mail : traffickingLBTP@payoke.be
 - Website : <https://www.payoke.be/nl/>
 - Tel: +32 (0)3 201 16 90

- Contact / website Pag-Asa:
 - Mail : info@pag-asa.be
 - Website : <http://www.pag-asa.be/>
 - Tel: + 32 (0)2 511 64 64

Jeugdadvocaat

Het is voor een minderjarig slachtoffer belangrijk te weten dat ze gebruik kan maken van een jeugdadvocaat, met als doel op een correcte manier een klacht in te dienen tegen de dader, en een onderzoek op te starten. Het voorstel tot bijstand van een advocaat moet ruim van tevoren gedaan worden.

Afleggen verklaring “benadeeld persoon”

Het afleggen van de verklaring ‘benadeeld persoon’ hoort bij de begeleiding die aangeboden wordt door de gespecialiseerde centra. Wanneer een jongere hier echter niet op wenst in te gaan, kan een organisatie zelf de jongere begeleiden bij het afleggen van deze verklaring.

Elk slachtoffer kan een verklaring van benadeelde persoon neerleggen. Dit is een document waarbij het slachtoffer aangeeft schade te hebben geleden die veroorzaakt werd door een bepaald misdrijf. Het betreft een modelformulier, dat door de politiedienst wordt meegegeven bij klachtneerlegging of bij het verhoor van het slachtoffer. Voor minderjarigen dient de verklaring ingediend te worden door zijn of haar ouders of (wettelijke) voogd. Voor minderjarigen die reeds onder toezicht van de jeugdrechtbank staan, kan deze verklaring ook ingevuld worden door hun jeugdadvocaat.

Het document wordt ingediend door het (in persoon) neer te leggen op het secretariaat van de procureur des Konings die met het onderzoek gelast is, aangetekend op te sturen naar het parket, of door de politie te laten hechten aan het proces-verbaal van verhoor.

Als benadeelde persoon wordt het slachtoffer op de hoogte gebracht van verschillende stappen in de procedure, met name

- een seponering en de reden daarvan
- het instellen van een gerechtelijk onderzoek
- de vaststelling van een zittingsdag voor het onderzoeks- of vonnisgerecht

Opgelet: Indien een slachtoffer een financiële vergoeding wenst voor de geleden schade, volstaat het niet om zich benadeelde persoon te verklaren. Daarvoor dient het slachtoffer zich nog burgerlijke partij te stellen, ofwel voor het vonnisgerecht, ofwel voor de onderzoeksrechter in de loop van het gerechtelijk onderzoek.

Burgerlijke partij stellen

Een slachtoffer kan zich burgerlijke partij stellen. In het strafrecht is de 'burgerlijke partij' de persoon die schade opliep door een misdrijf en hiervoor schadevergoeding vraagt tijdens de strafprocedure. Het is met andere woorden niet enkel het slachtoffer van het misdrijf dat zich burgerlijke partij kan stellen.

Door je burgerlijke partij te stellen vraag je dat de strafrechter zich uitspreekt over de schadevergoeding die je wenst te krijgen. Je kan je burgerlijke partij stellen ofwel voor de onderzoeksrechter; ofwel voor het onderzoeksgerecht; ofwel voor het vonnisgerecht.

De burgerlijke partij dient zichzelf te melden om aanspraak te maken op haar rechten en dient deze te bewijzen. Een burgerlijke partij stelling kan enkel door een meerderjarige, door de ouders of wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige.

Ondersteuning hierbij kan vanuit de gespecialiseerde centra, maar ook jeugdhulporganisaties kunnen hier hun rol in opnemen. Meer informatie is terug te vinden via volgende link :

<https://www.slachtofferzorg.be/gerechtelijke-procedure-slachtoffer#burgerlijke-partij>

8 PARTNERS - SAMENWERKING MET POLITIE EN JUSTITIE

8.1 POLITIE

De politiediensten hebben een belangrijke taak in de detectie van feiten van mensenhandel, bijvoorbeeld in het kader van verdwijningen van minderjarigen of bij situaties van onbuigzaamheid. Daarnaast acteren de aangiften van strafbare feiten die bij hun diensten gebeuren. Het opstarten van een strafonderzoek is niet afhankelijk van een klacht van een slachtoffer, de politiediensten kunnen ook ambtshalve een dossier opstarten, bijvoorbeeld op basis van hun eigen vaststellingen of bekomen informatie van anderen.

De politiediensten staan in voor de uitvoering van de opdrachten in het strafonderzoek naar mensenhandel, onder leiding van het parket of de onderzoeksrechter.

8.2 JEUGDPARKET

Het jeugdparquet kan in de strijd tegen tienerpooiers op twee manieren interveniëren:

- het kader van de verontrustende opvoedingssituatie van de betrokken minderjarige slachtoffers kunnen de jeugdmagistraten een (politieel) sociaal onderzoek bevelen, een aanmelding doen bij de gemandateerde voorzieningen of de jeugdrechter vatten. Daarnaast neemt het jeugdparquet kennis van eventuele meldingen van de jeugdrechter aan het parket met betrekking tot mogelijke strafbare feiten waarvan de jeugdrechter in het kader van zijn dossier kennis krijgt.
- Daarnaast zijn de jeugdparketten bevoegd voor de strafonderzoeken lastens minderjarige verdachten

8.3 REFERENTIEMAGISTRAAT MENSENHANDEL

De referentiemagistraat staat in voor de strafonderzoeken inzake (o.a.) mensenhandel met oog op seksuele uitbuiting ten aanzien van de vermoedelijke daders. Daarnaast is hij/zij als enige bevoegd voor het toekennen van het “statuut slachtoffer van mensenhandel”, ook wanneer de onderzoeksrechter gelast is met een gerechtelijk onderzoek.

Hij/zij zorgt ervoor dat informatie over minderjarige slachtoffers van mensenhandel onmiddellijk wordt meegedeeld aan het territoriaal bevoegde jeugdparquet. Hij/zij is ook het aanspreekpunt voor de jeugdmagistraten, politiediensten, Payoke, Pag-Asa en jeugdvoorzieningen voor wat betreft aanmeldingen inzake zgn “tienerpooier-dossiers”.

9 BEROEPSGEHEIM

Personen in gezondheids- en welzijnsberoepen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, mogen, buiten het geval zij opgeroepen worden om in rechte of in een parlementaire onderzoekscommissie te getuigen en buiten de gevallen de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, niets bekendmaken van wat hen is verteld in hun functies (artikel 458 Strafwetboek). Dit geldt o.a. voor dokters, apothekers, maatschappelijk werkers,Het beroepsgeheim verbreken is onder de wettelijk bepaalde voorwaarden strafbaar. Hulpverleners hebben een beroepsgeheim, maar in sommige gevallen beschikken zij wel over een spreekrecht of is er een wettelijke of morele tegennorm die hen verplicht hun beroepsgeheim te schenden.

De belangrijkste wettelijke [uitzonderingen](#) die relevant zijn in de context van het beroepsgeheim van hulpverleners t.a.v. slachtoffers van tienerpooiers en van mensenhandel staan te lezen in de artikelen 422bis, 458bis en artikel 458ter van het strafwetboek (Sw.).

- Art. 422bis Sw

Het artikel 422bis Sw. (schuldig verzuim) zegt ten eerste dat het een strafbaar feit uitmaakt om een persoon die in groot gevaar is geen hulp te bieden, wanneer de hulpverlener zelf deze toestand heeft vastgesteld of indien deze toestand hem is beschreven door degenen die zijn hulp inroepen. Voor het misdrijf is evenwel vereist dat de verzuimer kon helpen zonder gevaar voor zichzelf en anderen.

Slachtoffers van tienerpooiers zijn uiteraard enorm in gevaar als ze verstrikt zijn geraakt in de netten van dit criminele milieu, niet in het minst omdat ze mogelijks meerdere malen per dag verkracht worden door volwassenen die daarvoor betalen aan de tienerpooier. Als men dus weet heeft van het feit dat een minderjarige zich in dit gevaarlijk milieu bevindt, heeft men de plicht om op basis van artikel 422bis Sw. (schuldig verzuim) er alles aan te doen om het slachtoffer te helpen.

- Art. 458bis Sw

Artikel 458bis Sw zegt dat houders van het beroepsgeheim die weet hebben van de seksuele uitbuiting van kinderen dit mogen melden aan de gerechtelijke instanties. Artikel 458bis Sw. voert immers een wettelijk spreekrecht in. Daarbij mag de houder van het beroepsgeheim wanneer hij kennis heeft van een misdrijf dat gelinkt is aan tienerpooierschap (art. 379, 380, 433quinquies Sw.,...) en derhalve gepleegd is op een minderjarige, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 422bis Sw., het misdrijf ter kennis brengen van de procureur des Konings. Hij kan dit doen indien er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke en psychische integriteit van de minderjarige en hij deze integriteit niet zelf of met behulp van anderen kan beschermen of indien blijkt dat er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen het slachtoffer van dit misdrijf zouden kunnen worden en hij deze integriteit niet zelf of met behulp van anderen kan beschermen.

- Noodtoestand

Daarenboven kunnen professionelen de hen toevertrouwde geheimen kenbaar maken indien er sprake is van een noodtoestand. De noodtoestand is een jurisprudentiële rechtvaardigingsgrond voor het verbreken van het beroepsgeheim en houdt in dat het beroepsgeheim mag verbroken worden indien er geoordeeld kan worden dat het beschermen van de waarde van een hoger rechtsgoed (bvb. het vrijwaren van de fysieke integriteit van een slachtoffer van tienerpooiers) belangrijker is dan het beschermen van de tegenwaarde, nl. het behouden van het beroepsgeheim.

- Art. 458ter Sw

Sinds kort is er daarenboven een nieuw artikel in het strafwetboek, artikel 458ter Sw., dat het casuoverleg regelt. Volgens dit artikel is er geen misdrijf van het schenden van het beroepsgeheim indien de professional die in hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen, deze meedeelt in het kader van een overleg met het oog op de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van personen. Dit overleg moet wel structureel georganiseerd worden hetzij bij wet, decreet of ordonnantie, hetzij bij een met redenen omklede beslissing van de procureur des Konings. Indien er een dergelijk structureel overleg bestaat mag de professional onder bepaalde voorwaarden het beroepsgeheim doorbreken. In een dergelijk casuoverleg kunnen hulpverleners bijgevolg onder bepaalde omstandigheden casussen van tienerpooierschap met andere hulpverleners en politie en parket bespreken, zonder zich schuldig te maken aan het schenden van hun beroepsgeheim.

Deze drie artikelen en de figuur van de noodtoestand zorgen er dus voor dat professionelen perfect in staat zijn, en in sommige gevallen (artikel 422bis Sw.) zelfs de plicht hebben, om hun beroepsgeheim te doorbreken als ze weet hebben van gevallen van tienerpooierschap. Uiteraard ligt het nogal moeilijk om de vertrouwensband met het slachtoffer te verbreken, zeker als het slachtoffer vraagt om niets door te vertellen. Maar het kan niet genoeg herhaald worden hoe belangrijk het is om niet alleen met deze informatie te blijven zitten, want de tienerpooier kan op deze manier ongestraft zijn gang gaan en minderjarigen verder tegen betaling laten misbruiken. Op die manier vallen bovendien in de toekomst mogelijks nog veel meer slachtoffers.

In sommige gevallen is het ook noodzakelijk om een ouder te informeren over hun minderjarig kind. Ouders zijn aansprakelijk voor hun kinderen en hebben beslissingsrecht over fundamentele aspecten van opvoeding zoals onderwijs en gezondheid. Als ouders een actieve rol spelen in het leven van het slachtoffer, is het vaak aangewezen om met het slachtoffer te bespreken dat het belangrijk is om de ouders in te lichten over wat er aan de hand is. Dit wordt nog belangrijker als men weet dat ouders klacht kunnen indienen bij de politie voor de situatie van tienerpooierschap, ook als de minderjarige dit niet zelf wil of kan. Op deze manier worden onderzoeken naar tienerpooiers gestart en heeft men meer kans om de daders te stoppen!

10 LIJST VAN AFKORTINGEN

ACT	Afdeling Continuïteit en Toegang
CANO	Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling en Omgevingsondersteuning
CBAW	Contextbegeleiding in functie van autonoom wonen
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding
GI	Gemeenschapsinstellingen
HCA	dienst voor <i>Herstelgerichte</i> en Constructieve Afhandeling
ITP	Intersectorale toegangspoort
NRTJ	Niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp
OCJ	Ondersteuningscentrum Jeugdzorg
OIOC	Onthaal, observatie en oriëntatiecentrum
OSD	<i>Afdeling</i> Ondersteuningscentra en sociale diensten jeugdrechtbank
SDJ	Sociale Dienst voor gerechtelijke jeugdhulp